

вх. № РДД - 1425 | 21.12.2020г.

СТАНОВИЩЕ
на

дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
„доктор“ по професионално направление 3.8. - Икономика,
докторска програма – „Световно стопанство и МИО“
към Икономически университет – Варна

Изготвил становището: доц. д-р Валентина Генова Макни, катедра „Международни икономически отношения“ при Икономически университет – Варна

Автор на дисертационния труд: Цветомир Йосифов Маринов, докторант към катедра „Международни икономически отношения“ при Икономически университет – Варна.

Тема на дисертационния труд: „*Двустранни ефекти от въвеждане на външнотърговски ограничения*“

Основание за написване на становището: Становището е изготвено съгласно заповед на Ректора на Икономически университет – Варна № РД-06-3078/05.11.2020 г. за участие в научно жури и решение на Научното жури от 11.11.2020 г.

1. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем от 180 страници. Структуриран е в увод, четири глави, заключение и литературни източници. Текстът съдържа общо 57 фигури и 14 таблици. Литературната справка по дисертацията обхваща 148 заглавия на български, руски и английски език, които умело са пречупени през критичния поглед и аналитичен изказ на автора. Дисертацията на Цветомир Маринов е посветена на съществен и същевременно, слабо изследван проблем в макроикономическата действителност – ефектите от налагане на търговски ограничения. При това на фокус са както ефектите за страните, на които са наложени санкциите, така и за налагащата ги държава. Обект на изследователския фокус са два безспорно актуални международни търговски конфликта – между САЩ и Китай, от една страна, и ЕС и Русия, от друга. Чрез подходящ методически инструментариум е доказана изследователската теза като за целта са приложени обстоен литературен обзор, сравнителен анализ, качествени и

количествени методи, сред които впечатление прави използваният структурен гравитационен модел. Коректно са аргументирани и ограниченията на изследването. Научната разработка е дисертабилна и отговаря изцяло на изискванията, заложени в чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

2. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Структурата на дисертацията има ясна логическа последователност. Използван е стегнат научен език и добър аналитичен стил, в които се открояват авторовите позиции. Съдържанието съответства на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет Варна.

Първа глава е посветена на теорията за международните търговски бариери с акцент върху митата. На базата на широкоспектърен литературен обзор е приложен логически обоснован анализ на причините (главно икономически и политически), поради които страните имат склонност да въвеждат ограничения пред международната търговия.

Втора глава акцентира изцяло върху търговското противопоставяне между САЩ и Китай. Разглеждат се предпоставките за и развитието на търговския конфликт между двете сили като се оценяват ефектите от наложените митнически ограничения за икономиките на САЩ и Китай въз основа на две теории за международните отношения.

Трета глава обхваща анализ на икономическите фактори в търговията между Русия и ЕС, който резултира в политическа обосновка на конфликта. Сериозен авторов принос в дисертационния труд е изследването на ефектите от търговския конфликт за трети страни, които не са преки участници в спора. Акцентът е както върху западни държави-членки на ЕС, така и върху дългогодишно близки на Русия държави, като Беларус.

Четвърта глава от дисертацията представлява емпирична оценка на ефектите от търговските конфликти на базата на структурния гравитационен модел. Представен е анализ на ефектите от санкциите и контрасанкциите върху търговските потоци между страните от ЕС, Русия и Беларус – последната като пряко засегната от сблъсъка на интереси между двете големи сили.

Авторефератът отразява коректно съдържанието и структурата на дисертационния труд. Основните моменти в разработката са намерили отражение в пет публикации, от които четири самостоятелни и една в съавторство. Покрити са изискванията за изискуем минимум. Следва да се отбележи и факта, че част от разработката във втора глава на дисертацията, отразяваща задълбочено проучване на търговския конфликт между САЩ и Китай, печели първа награда на осмия академичен конкурс „Д-р Иванка Петкова“ към Института за икономическа политика – София през 2019 г.

3. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

В своя дисертационен труд докторантът е извел 5 приноса, но смяtam, че добавната стойност на дисертацията може да се сведе до следните четири основни научни и научно-приложни приноси.

1. Чрез задълбочен теоретичен анализ са разгледани предпоставките и двупосочните ефекти от налагането на търговски ограничения в сферата на международните икономически отношения, при което ясно се откроява авторовата позиция в ретроспекцията на икономическите теории.

2. Всеобхватният теоретико-емпиричен анализ на двустранните търговски конфликти между най-големите икономически сили в световната икономика позволява още по ярко да се откроят ефектите от издигането на бариери пред международната търговия.

3. Сериозен принос е прилагането на инструментариум за изясняването на ефектите от въвеждане на търговски ограничения и за трети страни, които не са преки участници в търговския сблъсък. Това обогатява съпиритуално-методологичната рамка в търсисто на дифузни ефекти от издигане на търговски бариери и тяхното влияние върху икономическата политика на повече участници в международната търговия.

4. Приложният структурен гравитационен модел на ефектите от търговските ограничения между Русия и ЕС е първото такова емпирично изследване в България, което е важен принос към икономическата наука и практика.

4. Критични бележки и препоръки

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ДА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001-2015

9002 Варна • бул. Княз Борис I 77 • Телефон 052 643 360 • Телеком 052 643 363 • www.ue-varna.bg

Нямам сериозни критични бележки към автора. Смятам, че коректно, добросъвестно и професионално се е справил с целта и задачите, които си е поставил в разработката. Препоръката ми е, резултатите от приложения гравитационен модел да намерят своето подобаващо място като публикация в подходящо издание на Scopus.

5. Въпроси към дисертанта

В контекста на разглежданите два търговски конфликта, може ли да се установи кой от тях оказва по-голям дифузен ефект върху световната икономика? По какви показатели и критерии би се измерил този ефект и какъв би бил инструментариумът за оценяване на подобно влияние.

6. Заключение

Представеният дисертационен труд „Двустранни ефекти от въвеждане на външнотърговски ограничения“ с автор Цветомир Йосифов Маринов отговаря на всички изисквания за присъждане на ОНС „доктор“ съгласно ЗРАСРБ, както и Иправилника на Икономически университет – Варна. Младият научен работник доказва задълбочена научно-теоретична подготовка, умение да формулира сериозни научни и практико-приложни проблеми, да извърши самостоятелни научни изследвания, използвайки съвременен методически инструментариум, да формулира и интерпретира научни резултати.

Изложеното по-горе ми дава основание да заявя категорична положителна оценка и да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят решение “ЗА” присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма – „Световно стопанство и МИО“ на Цветомир Йосифов Маринов.

14.12.2020 г.
гр. Варна

Член на научно жури:
/доц. д-р Валентина Макни/

СТАНОВИЩЕ

на

дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по професионално направление 3.8. - Икономика,
докторска програма – Световно стопанство и МИО

Автор на становището: доц. д-р Здравко Георгиев Любенов,
катедра “Международни икономически отношения“ при
СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов

Автор на дисертационния труд: Цветомир Йосифов Marinov,
докторант към катедра “Международни икономически отношения“ при
Икономически университет – Варна.

Тема на дисертационния труд: „*Двустранни ефекти от въвеждане на
външнотърговски ограничения*“

Основание за представяне на становището: участие в състава на Научното
жури по защита на дисертационния труд съгласно заповед на Ректора на
Икономически университет – Варна № РД-06-3078/05.11.2020 г. и решение на
Научното жури от 11.11.2020 г.

1. Общо представяне на дисертационния труд (съгласно изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България)

Представеният дисертационен труд е в обем от 180 страници и включва: въведение (5 стр.), основен текст в четири глави (151 стр.), заключение (11 стр.) и използвани източници (13 стр.). Той *отговаря на изискванията заложени във чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България*.

Аналитичният фокус на дисертацията разглежда съществен проблем на нашата действителност – търговските конфликти. Умелото аргументиране на актуалността на темата е породено от необходимостта от разбирането им. Концентрацията на вниманието върху причините за възникването им, прилаганите търговски бариери в инструментариума на външноикономическата политика и ефектите от тях, засилва регистрираната научна стойност на дисертацията, но и показват възможностите на докторанта да оценява една деликатна област от човешкото познание.

В този контекст, настоящата разработка може да се определи като едно *навременно изследване*, което инкорпорира в себе си както теоретичните основи, така и практико-приложните опорни точки за научно осветяване и реалното показване на тенденциите в изследваната област.

Целта на дисертационния труд е уместно формулирана. Свързвана е с изследване и оценка на ефектите от налагането на двустранните търговски ограничения. *Задачите* на дисертационния труд са определени съобразно поставената цел и са намерили своята реализация в разработката. *Обект* на изследването в дисертационния труд са два международни търговски конфликта. *Предмет* на изследване в дисертационния труд са ефектите от

възникналите търговски ограничения за двете страни, участнички в конфликта.

Основната *изследователска теза* е логична и насочва аналитичния фокус в изложението, за да отговори адекватно на необходимите изисквания на концептуалната част и организирания емпиричен материал.

Използваната *научна литература* е **цитирана коректно**. Убедително са показани сериозни проучвания на актуални български и чуждестранни специализирани публикации.

Извършен е обстоен *критичен анализ* на научната литература, но са утвърдени и *авторови позиции* с добра аргументация.

Наблюдава се умело боравене с инструментариума на научните изследвания.

2. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд (съответствие на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна) и мнение относно коректността на автореферата на дисертацията

Дисертационният труд е структуриран по подобаващ начин.

Констатира се целенасоченост и логика. В него е постигната аргументираност на идеите.

От съдържателна гледна точка, глава *първа* обръща внимание на теоретичните постановки изясняващи същността на: аргументите за налагането на търговски ограничения; тяхното видово разнообразие; мястото им във външноикономическата политика и две теории обясняващи международните икономически отношения.

В *глава втора* и *трета* докторантът представя два търговски

конфликта (във всяка глава е разгледан по един) от гледна точка на: причините за възникването им, тяхната същност и ефектите възникващи вследствие на тях.

Четвъртата глава на дисертационния труд акцентира върху опита за оценка на ефектите от търговските конфликти, разгледани във втора и трета глава, на основата на структурния гравитационен модел. Направени са сериозни анализи и изводи.

В *заключението* докторантът е извел основните изводи от изложеното научно изследване и е направил обобщение относно разглежданата проблематика.

Считам, че *дисертационния труд съответства на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.*

Авторефератът коректно и точно пресъздава структурата и съдържанието на дисертационния труд. Отговаря на изискванията и показва уменията на докторанта да синтезира и обобщава.

Представени са пет *публикации*, свързани с дисертационния труд: четири от тях са самостоятелни, а една е в съавторство с един от научните ръководители. В текстът им личи *добре аргументирана авторова позиция и като цяло отразяват постиженията на дисертационния труд.*

3. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

Научните и научно-приложните приноси, посочени от докторанта, показват задълбочени теоретични знания в изследваната проблематика и способност за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

Основните научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд могат да се идентифицират в следните насоки:

- ⇒ Обогатени са теоретичните знания относно международни търговски ограничения;
- ⇒ Допълнена е теоретико-методологичната рамка за изследване и анализ на ефектите от международните търговски конфликти;
- ⇒ Адаптиран е концептуалният структурно гравитационен модел за анализ на ефектите от санкциите върху международните търговски потоци;
- ⇒ Реализирани са емпирични изследвания, чрез прилагане на адаптирания структурно гравитационен модел и са направени заключения от тях.

Считам, че *посочените приноси от докторанта отговарят на изискванията на действащата нормативна уредба за получаване на образователна и научна степен „доктор“ в Република България.*

4. Критични бележки и препоръки

Препоръчам на докторанта да продължи своите научни изследвания в областта на анализа на ефектите от въвеждане на външнотърговски ограничения. Освен това, добре би било, в бъдещите си изследвания, авторът по-смело да изразява мнението си.

5. Въпроси към дисертанта

Представете в синтезиран вид виждането си за приликите и различията между разгледаните от Вас конфликти (САЩ и Китай – ЕС и Русия).

6. Заключение

Представеният дисертационен труд „Двустранни ефекти от въвеждане на външнотърговски ограничения“ с автор Цветомир

Йосифов Маринов отговаря на изискванията за присъждане на ОНС „доктор“ съгласно ЗРАСРБ, Правилника към него и Правилника на ИУ – Варна.

Констатираните убедителни и ясно диференцирани научни постижения в дисертационния труд ми дават основание да заявя **категорична положителна оценка** и да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят решение “**ЗА**” присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма – Световно стопанство и МИО на **Цветомир Йосифов Маринов**.

07.12.2020 г.

гр. Свищов

Член на научно жури: .

/доц. д-р Здравко Любенов/ /

Предмет на научното изследване са ефектите, които възникват от налагането на търговски ограничения за двете изследвани страни, между които съществува конфликт, в следствие на който са наложени търговски санкции и ограничения.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

1. Актуалност на изследвания проблем

Проблемът за налагането на различни видове ограничения при стремеж към реализиране на свободна търговия е изключително актуален в последните десетилетия. Конфликтните моменти, свързани с търговските взаимоотношения между водещите икономики в световен план оказват значително влияние върху развитието на глобалната икономика, водят до нарушаване на баланса в търговските връзки и рефлектират върху макроикономическите показатели на засегнатите страни.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Дисертационният труд се отличава с научен стил, полемичен характер и адекватни обобщения и анализи. Обемът на дисертационния труд е оптимален и балансиран по отношение на структурата. Представената изследователска теза съответства на поставените цели и задачи. С оглед тяхното постигане и изпълнение са използвани научни, теоретични, иконометрични методи за изследване – дескриптивно-сравнителен анализ, количествени и качествен анализ, структурен гравитационен модел. Използвани са също така и методите на таблично и графично представяне на характеристики и тенденции.

Авторефератът е в обем от 45 страници и отразява замисъла и съдържанието на дисертационния труд. В структурно отношение отговаря за изискванията за оформяне на автореферат.

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Карина Агоп Саркисян-Дикова

член на научно журри

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Световно стопанство и международни икономически отношения“
към катедра „Международни икономически отношения“

Икономически университет – Варна

Становището е изготвено въз основа на Заповед №РД-06-3078/5.11.2020 г. и с Решение на факултетния съвет на факултет „Управление“ (Протокол №15 от 3.11.2020 г.).

АВТОР НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД: ЦВЕТОМИР Й. МАРИНОВ

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД: ДВУСТРАННИ ЕФЕКТИ ОТ ВЪВЕЖДАНЕ НА ТЪРГОВСКИ ОГРАНИЧЕНИЯ

1. Общо представяне на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е в обем от 168 страници. В структурно отношение се състои от въведение, основен текст, разгърнат в рамките на четири глави, заключение, цитирани и използвани литературни източници. Разработката включва 14 таблици и 57 фигури. Предложената структура е съобразена с изискванията за написване на научна разработка и притежава логическа обвързаност между отделните части.

Основната цел, която си поставя авторът е свързана с изготвяне на оценка на ефектите от налагането двустранните търговски ограничения върху големите икономики, между които е налице двустранен конфликт.

Обект на изследването са два международни търговски конфликта, които водят до издигане на търговски бариери и ефектите от тези ограничения – между САЩ и Китай и Русия и ЕС.

В автореферата са приложени справката с научните и приложни приноси, формулирани от автора и справка с публикациите на докторанта, свързани с темата на научното изследване.

3. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

Съгласна съм с посочените научни и научно-приложни приноси. Справката на автореферата обективно отразява постиженията на докторанта с научен и практико-приложен характер, както следва:

- ✓ Анализирани са същността, действието и ефектите на търговските ограничения на теоретично ниво в сферата на международния икономикс, както и тяхното влияние върху икономическата политика на страните, налагащи ограниченията и на тези, върху които те са наложени.
- ✓ Дефинирани са причините, в теоретичен и практически план, за възникването на изследваните търговски конфликти, с цел правилно да бъдат анализирани последствията от издигнатите търговски бариери.
- ✓ Анализирани и изяснени са двустранните ефекти от търговските ограничения за страните, участващи в конфликта.
- ✓ Предложен и анализиран е разнообразен инструментариум за оценка на ефектите от търговските ограничения за страните, наложили ограниченията и за тези, които са подложени на санкционен натиск.
- ✓ Ефектите от търговските ограничения са анализирани чрез иновативно прилагане на структурен гравитационен модел.

4. Въпроси към докторанта

1. Счита ли докторантът, че икономическите ограничения, наложени от ЕС срещу конкретни сектори от руската икономика, ще бъдат удължени след

31.01.2021 г. и след като става ясно, че те не постигат своята цел, какви други мерки, според автора на дисертацията е възможно да се предприемат от ЕС, които да са по-ефективни?

5. Заключение

Представеният дисертационен труд на **Цветомир Йосифов Маринов** на тема „**ДВУСТРАННИ ЕФЕКТИ ОТ ВЪВЕЖДАНЕ НА ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОГРАНИЧЕНИЯ**“ е цялостно завършено и добросъвестно извършено научно изследване по актуален и значим проблем.

Той отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Световно стопанство и мио“. Това ми дава основание за категорична положителна оценка и с пълна убеденост препоръчвам на почитаемото Научно жури да присъди на **Цветомир Йосифов Маринов** образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Световна стопанство и мио“.

Дата: 07.12.2020 г.

Изготвил становището:

(Доц. д-р Карина Саркисян-Дикова)